

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Marci Valerij Martialis Epigram. lib. xiiij. diligenter
emendati**

Martialis, Marcus Valerius

Lugduni, 1518

Liber quintus. Ad Caesarem

[urn:nbn:de:bsz:31-33175](#)

LIBER. V.
M.V.MARTIALIS EPIGRAMMA
TON LIBER QVINTVS.

AD CAESAREM.

OC TIBI PALLADIAE,

seu collibus uteris albæ

Cæsar, & hinc Trinitas prospicis, inde
Thetym,

Seu tua ueridice discut respōsa sorores,

Plana suburbani qua cubat unda freti.

Seu placet Aeneæ nutrix, seu filia Solis,
Sue salutiferis candidus Auxur aquis.

Mittimus o rerum felix tutela, salusq;
Sospite quo gratum credimus esse Iouem.

Tu tantum accipies, ego te legisse putabo,
Et tumidus Galla credulitate fruar.

Ad Lectores.

Matronæ, pueri, uirginesq;

Vobis pagina nostra dedicatur.

Tu, quem nequitiae procaciore

Delectant nimium, salesq; nudi,

Lasciuos lege quatuor libellos.

Quintus cum domino liber iocetur,

Quem Germanicus ore non rubenti

Coram Cecropia legit puella.

Ad Domitianum.

A ccola iam nostræ degis Germanice ripæ,

A famulis Istri qui tibi uenit aquis,

Latens & attonitus, uiso modo præside mundi,

Affatus comites dicitur esse suos.

Sors mea quam fratris melior, cui tam prope fas est

Cernere, tam longe quem colit ille deum.

In Myrtalem.

G ii

E P I G.

Fœtere multo Myrtale solet uino,
Sed fallat ut nos, folia deuorat lauri,
Merumq; cauta fronte non aqua miscet,
Hanc tu rubentem prominentibus uenis
Quoties uenire Paule uideris contra,
Dicas, licebit, Myrtale babit laurum.

Ad Sextum.

Sexte Palatinæ cultor facunde Mineruæ,
Ingenio frueris qui propiore Dei.
Nam tibi nascenteis domini cognoscere curas
Et secreta ducis pectora noſſe licet.
Sit locus & nostris aliqua tibi parte libellis,
Qua Pedo, qua Marsus, quaq; Catullus erit.
Ad capitolini celestia carmina belli
Grande cothurnati pone Maronis opus.

Ad Musas.

Si non est gracie, nec nimis molestum,
Musæ Parthenium rogate uestrum,
Sic te ſerior & beata quondam
Saluo Cæſare finiat ſenectus,
Et ſis inuidia fauente foelix.
Sic Burrus cito ſentiat parentem,
Admittas timidam, breuemq; chartam
Intra limina ſanctorioris aulae,
Nostri tempora tu Iouis ſereni,
Cum fulget placidus, ſuoq; uultu,
Quo nil supplicibus ſolet negare.
Non est, quod metuas preces iniquas,
Nunquam grandia, nec moleſta poſcit,
Quæ cedro decorata, purpuraq;
Nigris pagina creuit umbilicis.
Nec porrexit ista, ſed teneto.

L I B. V.

Sic tanquam nihil offeras, agasqz,
Sinou i dominum nouem sororum,
Vlro purpureum petet libellum.

Ad Vulcanum.

Qualiter assyrios renouent incendia nidos
Vna decem quoties secula uixit auis.
Taliter exuta est ueterem noua Roma senectam
Et sumpfit uultus praesidis ipsa sui.
I am precor oblitus nostre Vulcane querelæ
Parce, sumus Martis turba, sed & Veneris.
Parce pater, sic lemniacis lasciuia catenis
Ignoscat coniunx, & patienter amet.

De Phaside.

E dictum domini, Deiqz nostri,
Quo subsellia certiora fiunt,
Et puros eques ordines recepit,
Dum laudat modo Phasis in theatro,
Phasis purpureis rubet lacernis,
Et iactat tumido superbus ore.
Tandem cōmodius licet sedere.
Nunc est redditia dignitas equestris.
Turba non premimur, nec inquinamur.
Hæc, & talia dum refert supinus,
Illas purpureas, & arrogantes
Iussit surgere Lectius lacernas.

In Symmachum.

Languebam, sed tu comitatus protinus ad me
Venisti centum Symmache discipulis.
Centum me tetigere manus, aquilone gelatae,
Non habui febrem Symmache, nunc habeo.

Ad Regulum.

Esse quid hoc dicam, uiuis quod fama negatur,

G iii

E P I G.

E t sua quod ratus tempora lector amat?
Hi sunt iuidice nimirum Regule mores,
P räferat antiquos semper ut illa nouis.
S ic ueterem ingrati Pompei querimus umbram,
E t laudant Catuli Julia templa senis.
E nnius est lectus saluo tibi Roma Marone,
Et sua riserunt secula Maenidem.
R ara coronato plausere theatra Menandro,
N orat Nasonem sola Corynna suum.
V os tamen o nostri non festinate libelli,
S i post fata uenit gloria, non propero.

De Stella.

S ardonychas, smaragdos, adamantas, iaspidas u no
P ortat in articulo Stella Seuere meus.
M ultas in digitis, plureis in carmine gemmas
I nuenies, inde est haec, puto, culta manus.

De Eodem.

Q uod nutantia fronte pertinaci
G estat pondera M asclion superbis,
A ut grandis Linus omnibus lacertis
S eptem quod pueros lenat, uel octo,
R es non difficilis mihi uidetur.
V no cum digito, uel hoc, uel illo
P ortet Stella meus decem puellas.

In Callistratum.

S um(fateor) semperq; fui Callistrate pauper,
S ed non obscurus, nec male notus eques.
S ed toto legor orbe frequens, et dicitur hic est.
Q uodq; cinis paucis, hoc mihi uita dedit.
A ttua centenis incumbunt testa columnis,
E t libertinas arca flagellat opes.
M agnaq; niliace seruit tibi gleba Syenes,

L I B . V.

Tondet & in numeros gallica Parma greges.
Hoc ego, tuq; sumus, sed quod sum, non potes esse.
Tu quod es, e populo quilibet esse potest.

De Manneio.

S edere primo solitus in gradu semper.
Tunc cum licebat occupare Manneius,
Bis excitatus, terq; transtulit castra,
Et inter ipsas pené tertius sellas
Post Caiumq; Luciumq; confedit.
I llinc cucullo prospicit caput tectus,
O culoq; ludos spectat indecens uno,
Ethine miser deictus in viam transit,
Subsellioq; semifultus extremo,
Et male receptus altero genu iactat
E quitis sedere se, Lectioq; se stare.

Ad Cæs. Do.

Quintus nostrorum liber est Auguste iocorum,
Et queritur laesus carmine nemo meo.
Gaudet honorato, sed multus nomine lector,
Cui uictura meo munere fama datur.
Quid tamen hæc profunt quāuis uenerantia multos?
Non profunt sane, nec tamen ista iuuant.

Ad Lectorem.

S eria cum possim, quid delectantia malim
Scribere? tu causa es lector amice mihi.
Qui legis, & tota cantas mea carmina Roma,
Sed nescis, quanti stet mihi talis amor.
Nam si falciferi defendere templa tonantis,
Sollicitisq; uelim uendere uerba reis,
Plurimus hispanas mittet mihi nauta metretas,
Et fiet uario sordidus ære sinus.
At nunc coniuia est, cōmēssatorq; libellus,

G ii

E P I G.

E t tantum gratis pagina nostra placet.
S ed non hac ueteres contenti laude fuerunt,

C um minimum uati munus Alexis erat.
B elle inquis dixit, satis est, laudabimur usq;

D issimulas? facies me puto causidicum.
In Gelliam.

D um produos, atauos q; refers, & nomina magna,
D um tibi noster eques sordida conditio est.

D um te posse negas nisi lato Gellia clavio
N ubere, nupfisti Gellia cistifero.

Ad Quintianum.

Q uod tibi decembris mense, quo uolant mappa?,
G raciles q; ligulæ, cærei q; chartæ q;

E t acuta senibus testa cum damascenis,
P ræter libellos uernulas nihil misi,

F ortasse avarus uidear, aut inhumanus.

O di dolosas munerum, & malas arteis.

I mitantur hamos dona, nanq; quis nescit

A uidum uorata decipi searum musca?

Q uo ties amico diuini nihil donat,

O quintiane liberalis est pauper.

Ad Cæs. Do.

S i qua fides ueri, præferri maxime Cæsar
Temporibus possunt sæcula nulla tuis.

Q uando magis dignos licuit spectare triumphos?

Q uando Palatini plus meruere Dei?

P ulchrior & maior quo sub duce martia Roma?

S ub quo libertas principe tanta fuit?

E st tamen hoc uitium, sed non leue, sit licet unum,

Q uod colit ingratas pauper amicitias.

Q uis largitur opes ueteri, fidoq; sodali,

A ut quem prosequitur non alienus eques?

LIB E R. V.

Ad Eundem.

- S aturnalitiae ligulam misisse felibræ,
E lammatae ne togæ scrupula tota decem.
L uxuria est, tumidiq; uocant hæc munera reges.
Q ui crepet aureolos, forsitan unus erit.
Q uatenus hi non sunt, esto tu Cæsar amicus.
N ullus ducis uirtus dulcior esse potest.
I andudum tacito rides Germanice naso
V tile, quod non uis, do tibi consilium.

Ad Martialem.

- S itecum mihi care Martialis,
S ecuris, liceat frui diebus,
S i disponere tempus otiosum,
E t ueræ pariter uacare uita,
N ec nos atria, nec domos potentum,
N ec lites tetricas, forumq; triste
N oscemus, nec imagines superbas.
S ed gestatio, fabulæ, libelli,
C ampus, porticus, umbra, virgo, thermæ.
H æc essent loca semper, hi labores,
N unc uiuit sibi neuter heu, bonosq;
S oles effugere, atq; abire sentit.
Q ui nobis pereunt, & imputantur.
Q uisquam uiuere cum sciat, moratur?

De Apollonio.

- Q uintum pro decimo, pro Crasso Regule Marcum,
A nte salutabat rhetor Apollonius.
N unc utrumq; suo resalutat nomine, quantum
C ura, laborq; potest, scripsit, & edidicit.

In Paulum.

- Mane domi nisi te merui, uoluiq; uidere,
S int mihi Paule tuæ longius exequiae.

E P I G.

S ed tiburtinæ sum proximus accola pilæ,

Q ua uidet antiquum rustica flora Iouem.

A lta suburbani uincenda est semita Cluni,

E t nunquam siccо fordina saxa gradu.

Vixq; datur longas mulorum uincere mandras;

Q uæque trahi multo marmora fune uides.

I llud adhuc grauius, quod te post mille labores

P aule negat lasso ianitor esse domi.

E xitus hinc operis uani, togulaq; madentis,

V ix tanti Paulum mane uidere fuit.

S emper inhumanos habet officiosus amicos

R ex, nisi dormieris, non potes esse meus.

Ad Bassum.

H erbarum fueras induitus Bassæ colores,

I ura theatalis dum siluere loci.

Q ue postquam placidi censoris cura renasci

I ussit, & Oceanum certior audit eques,

N on nisi uel cocco madida, uel murice tintæ

V este nites, & te sic dare uerba putas.

Q uadringentorum nullæ sunt Bassæ lacernæ,

A ut meus ante omnes Cordus haberet equum.

De Hermete.

H ermes martia sæculi uoluptas,

H ermes omnibus eruditus armis,

H ermes & gladiator, & magister.

H ermes turba sui tremorq; ludi.

H ermes, quem timet Aelius sed unum.

H ermes, cui cadit Adiuolans sed uni.

H ermes uincere, sed ferire doctus,

H ermes supposititus sibi ipfi.

H ermes diuitiae locariorum.

H ermes cura, laborq; ludiarum,

L I B E R . V.

Hermes belligera superbus hasta,
Hermes æquoreo minax tridente.
Hermes Casside languida timendus.
Hermes gloria martis uniuersi.
Hermes omnia solus, et ter unus.

De Chærestrato.

Quadringenta tibi non sunt Chærestrate, surge.
Letius ecce uenit, sta, fuge, curre, late.
Ecquis Io reuocat, discedentemq; reducit?
Ecquis Io largas pandit amicus opes?
Quem chartis, famæq; damus, populisq; loquëdum,
Qui stygios non uult totus adire lacus.
Hoc rogo non melius, quam rubro pulpita nimbo
S pargere, et effuso permaduisse croco,
Quam non sensuro dare quadringenta caballo,
A ureus ut Scorpis nasus ubiq; micet.
O frustra locuples, o dissimulator amice
Haec legis, et laudas, que tibi fama perit?

Ad Codrum.

Quod alpha dixi Codre penulatorum
Te nuper, aliqua cum iocarer in charta,
Si forte bilem mouit hic tibi uersus,
Dicas licebit Beta me togatorum.

In Fictum equitem.

Ingenium, studiumq; tibi, moresq; genusq;,
Sunt equitis (fateor) cetera plæbis habes.
Bisseptem tibi iam non sunt subsellia tanti,
Ut sedeas uiso pallidus Oceano.

In Mamercum.

Vt bene loquatur, sentiatq; Mamercus,
Efficere nullis aule moribus possis,
Pietate fratres Curios licet nuncas,

E P I G.

Quiete Neruds, comitate Drusones,
Probitate Marcos, equitate Mauricos,
O ratione Regulos, iocis Paulos.
Rubiginosis cuncta dentibus rodit.
Hominem malignum forsan esse tu credas.
Ego esse miserum, credo cui placet nemo.

Ad Gelliam.

Si quando leporem mittis mihi Gelli a dicas,
Formosus septem Marce diebus eris.
Si non derides, si uerum lux mea narras,
E disti nunquam Gellia tu leporem.

Ad Varronem.

Varro sophocleo non inficiande cothurno,
Nec minus in calabria suscipiendo lyra.
Differ opus, nec te facundi scana Catulli
Detineat, cultis aut elegia comis.
Sed lege fumoso non aspernanda decembri
Carmina, mittuntur quae tibi mense suo.
Commodius nisi forte tibi, potiusq; uidetur,
Saturnalitas perdere Varro nuces.

De Ludo puerorum cum iuuencis.

A spice, quam placidis insultet turba iuuencis.
Et sua quam facilis pôdera Taurus amet.
Cornibus hic pendet summis, uagus ille per armos
Currit, & in toto uentilat arma boue.
At feritas immota riget, non esset arena
Tutior, & possent fallere plana magis.
Nec trepidant gressus, sed de discrimine palmae
Securus puer est, sollicitumq; pecus.

De Crispo.

Quadrantem Crispus tabulis Faustine supremis
Non dedit uxori, cui dedit ergo? sibi.

L I B. V.

In Causidicum.

Carpere Causidicus fertur mea carmina, qui sit,
Nescio, si sciero, uæ tibi Causidice.

De Herotione puella.

Hanc tibi Fronto pater genitrix Flacilla puellam
Oscula commendo, deliciasq; meas.

Pallida nec nigras horreseat Herotion umbras,
Oraq; tartarei prodigiosa canis.

Impletura fuit sextæ modo frigora brumæ,
Vixisset totidem ni minus illa dies.

Inter tam ueteres ludat lasciuia patronos,
Et nomen blaso garriat ore meum.

Mollia nec rigidus cespes tegat ossa, nec illi
Terra grauis fueris, non fuit illa tibi.

De Euclide.

Cum sibi redire de patruelibus fundis
Ducenta, clamat coccinatus Euclides,
Corinthioq; plura de suburbano
Longumq; pulchra stemma repetit a ledâ,
Et suscitanti Lectio reluctatur,
E quiti superbo, nobili, locupleti,
Cecidit repente magna de sinu clavis,
Nunquam Fabulle nequior fuit clavis.

Ad Faustum.

Laudatus nostro quidam Faustine libello
Dissimulat, quasi nil debeat, imposuit.

De Herotione puella.

Puella semibus dulcior mihi Cygnis,
A gna Galeſi mollior Phalanini,
Concha lucrini delicatior stagni,
Cui nec lapillos preferas Erythraeos,
Nec modo politum pecudis indicæ dentem,

E P I G .

Nineisq; primas, liliumq; non tactum,
Quæ crine uincit bætici gregis uellus,
Rheniq; nodos, aureamq; nitellam,
Fragravit ore, quod rosarium Pæsti,
Quod atticarum prima mella cerarum.
Quod succinorum rapta de manu gleba,
Cui comparatus indecens erat pauo.
Inamabilis sciurus, & frequens Phoenix
Adhuc recenti tepet Herotion busto,
(Quam pessimorum lex auara fatorum)
Sextam peregit hyemem, nec tamen totam,
Nostros amores, gaudiumq; lususq;
Et esse tristem me meus uetat Pætus,
Pectusq; pulsans, Pariter & comam uellens,
Deslere non te Vernulæ pudet mortem?
Ego coniugem, inquit, extuli, & tamen uiho.
Notam, superbam, nobilem, locupletem.
Quid esse nostro fortius Potest Pæto?
Dacenties accepit, & tamen uinit.

In Calliodorum.

Calliodorus habet censem quis nescit equestrem
Sexte? sed & fratrem Calliodorus habet.
Quadringenta secat qui dicit, ουκα μεπιξε
Vno credis equo posse sedere duos?
Quid cum fratre tibi, quid cum Polluce molesto,
Non esset pollux, sitibi Castor eras.
Vnus cum sitis, duo Calliodore sedetis.
Surge, solœcismum Calliodore facis.
Aut imitare genus Leda, cum fratre sedere
Non potes, alternis Calliodore sede.

In Carinum.

Supremas tibi tricies in anno

L I B . V.

S ignanti tabulas Carine misi
Hyblæis madidas thynis placentas.
Defeci, miserere iam Carine,
Signa ratus, aut semel fac illud,
M entitur tua quod subinde tussis,
Excussi loculosq; saccumq;
C roeso diuitior licet fuisse,
I ro pauperior forem Carine,
Si conchem toties meam comeſſes.

Ad Artemidorum.

P inxisti Venerem, colis Artemidore Mineruam,
E t miraris, opus displicuisse tuum.

In Dindimum.

S padone cum sis euiratiōr fluxo,
E t concubino mollior celænœ,
Q uem sc̄tus ululat matris entheæ gallus,
T heatra loqueris, & gradus, & edicta,
Trabeasq; , & idus, fibulasq; , censusq; ,
E t pumicata pauperes manu mōſtras,
S edere in equitum liceat an tibi scannis,
V idebo Dindyme, non licet maritorum.

Amicis esse donandum.

C allidus effractanummos fur auferet arca,
Prosternet patrios impia flammalares.
Debitor usuram pariter, sortemq; negabit,
Non reddet sterilis semina iacta seges.
Dispensatorem fallax spoliabit amica.
Mercibus extractas obruet unda rateis.
Extra fortunam est quicquid donatur amicis.
Quas dederis, solas semper habebis opes.

De Thaide, & Lecania.

I thais habet nigros, ninoes Lecania denteis,

E P I G.

Quæratio est? emptos hæc habet, illa suos.

In Dentonem.

Quid factum est rogo? quid repente factum?

Ad cœnam mihi Dento quod uocanti

(Quis credat) quater ausus es negare.

Sed nec respicis, & fugis sequentem,

Quem thermis modo querere, & theatris,

Et conlaubis omnibus solebas,

Sic est, captus es unctiore cœna,

Et maior rapuit canem culina.

Iam te, sed cito cognitum, & relatum,

Cum fastidierit popina diues,

Antiquæ uenies ad ossa cœna.

In Bassam.

Dicis formosam, dicis te Bassa puellam,

Istud, quod non est, dicere Bassa solet.

Ad Diadumenum.

Bafia dum nolo, nisi quæ luctantid carpsi,

Et placet ira mihi plus tua, quam facies,

Vt te sepe rogem, cedo Diadumeni sepe.

Consequor hoc, ut me nec timeas, nec ames.

De Philone.

Nunquam se cœnasse domi Philo iurat, & hoc est,

Non cœnat, quoties nemo uocauit eum.

De Encolpo.

Quid non cogit amor? secuit nolente capillo

Encolpus domino, nec prohibente tamen.

Permitit, fleuitq; pudens, sic cessit habenis

Audaci questus de Phætonte pater.

Talis raptus Hylas, talis deprehensus Achilles,

Deposuit gaudens matre dolente comas.

Sed tu nec propera, breuibus nec crede capillis,

Tardaq;

L I B E R . V .

Tardaq; pro tanto munere, barba ueni.

Ad Labienum.

V idissem modo forte cum sedentem

S olum te Labiene, treis putau;

C aluæ me numerus tuae fecellit.

S unt illinc tibi, sunt & hinc capilli,

Q uales nec puerum decere possint,

N udum est in medio caput, nec ullus

I n longa pilus area noctatur.

H ic error tibi profuit decembri,

T unc, cum prandia misit imperator,

C um Panariolis tribus redisti.

T alem Gerionem fuisse credo,

V ites censeo porticum Philippi,

S i te uiderit Hercules, peristi.

In Charopinum.

C oeno domi quoties, nisi te Charopine uocau;

P rotinus ingentes sunt inimicitæ.

M eq; petis stricto medium transfigere ferro,

S i nostrum sine te scis caluisse focum.

N ec semel ergo mihi furtum fecisse licebit,

I mprobius nihil est hac Charopine gula.

D esine iam nostram (precor) obseruare culinam,

A tq; aliquando meus det tibi uerba coquus.

Ad Ruffum.

H ic qui libellis pergrauem gerit laeuam,

N otiorum quem premit chorus leuis,

Q ui codicillis hinc, & inde prolatis,

E pistolisq; commodat grauem uultum

S imilis Catoni, Tullioq;, Brutoq;,

E xprimere Ruffe, fidiculae licet cogant,

A ue Latinum, xaipe non potest græcum,

H

E P I G.

S i fingere me istud putas, salutemus.

In Posthumum.

Q uæ mihi præstiteris memini, semperq; tenebo,

Cur igitur taceo Posthume, tu loqueris?

I n c i p i o quoties alicui tua dona referr e,

P rotinus exclamat, dixerat ipse mihi.

N on belle quædam faciunt duo, sufficit unus

H u i c operi, si quis, ut loquar, ipse tace,

C redere mihi, quamvis ingentia Posthume idones,

A uthoris pereunt garrulitate suis.

A d Bassum.

C olchida quid scribis, quid scribis amice Thyestem?

Q uid tibi uel Niobe Bass, uel Andromache?

M ateria est (mihi crede) tuis amplissima chartis

D eucaction, uel, si non placet hic, Phaethon.

D e Rhetore.

E xtemporalis factus est meus Rhetor,

C alphurnium non scripsit, & salutauit.

D e Aquila.

D ic mihi, quem portes, uoluerum reginae tonantem,

N ullam manu quare fulmina gestat? amat.

Q uo calet igne deus? pueri, cur mitis aperto

R espicis ore Iouem? de Ganymede loquor.

A d Lupum.

C ui tradas Lupe filium magistro,

Q uæris sollicitus, diuq; tentas.

O mneis grammaticosq;, rhetoresq;,

D enites, moneo, nihil sit illi

C um libris Ciceronis, aut Maronis,

F ame Rutilium suæ relinquat.

S i uersus facit, abdices poetam.

A rteis discere uult pecuniosas,

LIBER. V.

Fde, discat citharædos, aut choraulas.

Si duri puer ingeni uidetur,

Preconem facias, uel architectum.

Ad Cinnam.

Cum uoco te dominum, nolo tibi Cinnam placere,

Sæpe etiam seruum sic resaluto meum.

Ad Posthumum.

Cras te uicturum, cras dicis Posthume semper,

Dic mihi, cras istud Posthume quando uenit?

Quam longe cras istud ubi est, aut unde petendum?

Nunquid apud Parthos, Armeniosq; latet?

Iam cras istud habet Priami, uel Nestoris annos,

Cras istud quanti dic mihi possit emi?

Cras uiues, hodie iam uiuere Posthume, serum est.

Ille sapit, quisquis Posthume uixit heri.

Ad Stellam.

Quod non argentum, quod nō tibi misimus aurum,

Hoc facimus causa Stella diserte tua.

Quisquis magna dedit, uoluit sibi magna remitti,

Ficitibus nostris exoneratus eris.

Ad Detractorem.

Adlatres licet usq; nos, & usq;

Et gannitibus improbis lacestas,

Certum est hanc tibi pernegare famam,

Olim quam petis in meis libellis.

Qualiscunsq; legaris ut per orbem,

Nam te cur aliquis sciat fuisse?

Ignotus pereas, miser necesse est,

Non deerunt tamen haec in urbe forsan

Vnus, uel duo, tres ue, quatuor ue,

Pellem rodere qui uelint Caninam,

Nos hac a scabie tenemus ungues.

E P I G.

In Marianum.

Crispulus iste quis est, uxori semper adhaeret
Qui Mariane tue, Crispulus iste quis est?
Nescio quid dominae teneram qui garrit in aures,
Est sellam cubito dexteriore premit.

Per cuius digitos currit leuis annulus omneis.
Cura gerit nullo qui violata pilo.

Nil mihi respondes? uxor res agit, inquis,
Iste meae, sane certus, & asper homo est.
Procuratorem uultu qui praferat ipso,
Aerior hoc Chius non erit Aufidius.

O quam dignus eras alapis Mariane latini.
Te successorum credo ego panniculo:
Res uxor res agit, res nullas Crispulus iste.
Res non uxor res agit iste tuas.

Ad Hospites.

Iure tuo nostris manead licet Hospes in hortis,
Si potes in nudo ponere membra solo.
Aut si portatur tecum tibi magna supplex,
Nam mea iam digitum sustulit hospitibus.
Nulla tegit fractos, nec inanis culitra lectos,
Putris & abrupta fascia restat iacet.
Sit tamen Hospitium nobis commune duobus,
Emi hortos, plus est, instrue tu, minus est.

Ad Ponticum.

Quid sentis, inquis, de nostris Marce libellis,
Sic me sollicitus Pontice sepe rogas.
Admiror, stupeo, nihil est perfectius illis,
Ipse tuo cedet Regulus ingenio.
Hoc sentis, inquis, faciat tibi sic bene Cæsar,
Sic Capitolinus Iuppiter, immo tibi.

Ad Suos ministros.

LIB. V.

Sextantes Calliste duos infunde falerni,
Tu super astuas Alcine funde niues.
Pingue scat nimio madidus mihi crinis amomus,
Lassenturque rosis tempora sutilibus.
Iam uincia iubent nos uiuere mauisolea,
Cum doceant ipsos posse perire deos.

Ad Cæsarem.

Astra, polumque dedit, quamuis obstante nouera
Alcidæ nemæ terror, O arcas apera.
Et castigatum libyæ et croma palestræ,
Et grauis in siculo puluere fusus Erix.
Siluarumque tremor, tacita qui fraude solebat
Ducere nec rectas Cacus in antra boues.
Ista tua Cæsar quota pars spectatur Arenæ?
Dat maiora nouus prælia mane dies.
Quot grauiora cadunt Nemeæo pondera mōstro?
Quot tua Mænalius collocat hasta suæ?
Reddatur si pugna triplex pastoris hiberi,
Est tibi, qui possit uincere Gerionem.
Sæpe licet graiae numeretur belua lerne,
Improba niliacis quid facit hydra feris?
Pro meritis cœlum tantis Auguste dederunt
Alcidæ cito dū, sed tibi sero dabunt.

In Pontilianum.

Sæpe salutatus nunquam prior ipse salutas,
Sic erit æternum Pontiliane uale.

De Hirundine.

Hibernos peterent solito cum more recessus
Aethides, in nidis una remansit aus.
Deprehendere nefas ad tempora uerna reuersæ,
Et profugam uolucres diripiuerre sue.
Sero dedit paenæ, discerpi noxia mater

H. iiij

E P I G.

Debuerat, sed tunc, cum lacerauit Itym.

De Apitio.

Dederas Apici bis tricenties uentri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum;
Hoc tu granatus, ne famem, & sitim ferres,
Summa uenenum potionē duxisti.
Nil est Apici tibi gulosis factum.

In Inuitatorem.

Omnia cum retro pueris obsonia tradas,
Cur non mensa tibi ponitur apedibus?

De Tusco haruspice.

Vite nocens rosa stabat moriturus ad aras
Hircus, Bacche tuis uictima grata sacrī.
Quem Tuscus mactare deo cum uellet haruspex,
Dixerat agresti forte, rudiqz uiro.

Vt cito testiculos peracuta falce secat,
Teter ut immundae carnis abiret odor.
Ipse super uirideis aras luctantia pronus
Dum resecat cultro colla, premiqtz manu,

Ingens iratis apparuit hernia sacrī,
Occupat hanc ferro rusticus, atqz secat.

Hoc ratus antiquos sacrorum poscere ritus,
Talibus & fibris numina prisca coli.

Sic modo qui Tuscus fueras, nunc gallus Haruspex,
Dum iugulas Hircum, factus es ipse caper.

Ad Faustum.

Si temperari balnūm cupis feruens
Faustine, quod uix Julianus intraret,
Rogo lauet uti rhetorem Sabineum,
Neronianas is refrigerat thermas.

In Candidum.

Prædia solus habes, & solus Candide nummos,

L I B. V.

Aurea solus habes, myrrhina solus habes,
Massica solus habes, & opimi cæcuba solus,
Et cor solus habes, solus & ingenium.
Omnia solus habes, hoc me puto uelle negare,
Uxorem sed habes candide cum populo.

In Gallum.

Nunquam me reuocas, uenias cum sœpe vocatus,
Ignosco nullum si modo Galle uocas.
Inuitas alios, uitium est utriusq; quod inquis,
Et mihi cor non est, & tibi Galle pudor.

In Nestorem.

Auriculam Mario grauiter miraris olere,
Tus facis hoc, garris Nestor in auriculam.

In Zoilum.

Has cum gemina compede dedicat catenas
Saturne tibi Zoilus, annulos priores.

Ad Gargilianum.

Sportula nulla datur, gratis coniuua recumbis,
Dic mihi, quid Romæ gergiliane facis?
Vnde tibi togula est, & fuscae pensio cellæ?
Vnde datur quadrans, unde uires Chiones?
Cum ratione licet dicas te uiuere summa,
Quod uiuis, nulla cum ratione facis.

Ad Ruffinum.

Sunt tibi (confiteor) diffusi iugera campi,
Urbaniq; tenent prædia multa lares.
Et seruit dominæ numerosus debitor arce,
Sustentatq; tuas aurea mensa dapes.
Fastidire tamen noli Ruffine minores,
Plus habuit Didymus, plus Philomelus habet.

In Matriniam.

Non possum uetulam, quereris Matrinia, possum

H iiiij

E P I G.

E t uetulam, sed tu mortua, non uetula es.
P ossum Hecubam, possum Nioben Matrinia, sed si,
N ondum erit illa canis, nondum erit illa lapis.

Qualem puellam uelit.

I ngenuam malo, sed si tamen illa negetur,

Libertina mihi proxima conditio est.

E xtremo est ancilla loco, sed uincet utrangs;

S if facie nobis haec erit ingenua.

Ad Chionem.

Digna tuo cur sis, indignaque nomine, dicam.

F rigida es, et nigra es, non es, et es Chione.

De Pisibus sculptis.

A rtis Phidiace toreuma clarum,

P isces aspicis, adde aquam, natabunt.

In Fabianum.

Q uod nouus, et nuper factus tibi præstat amicus,

H oc præstare iubes me Fabiane tibi.

H orridus ut primo semper te mane salutem,

P er mediumque trahat me tua sella lutum.

L assus ut in thermas decima, uel serius, hora

T e sequar, Agrippæ, cum lauer ipse Titi.

H oc per triginta meruit Fabiane decembreis,

V t sim tiro tue semper amicitiæ.

H oc merui Fabiane toga, tritaque, meaque,

V t nondum credas me meruisse rudem.

In Trascentes amicos.

I rasci tantum fœlices nostis amici,

N on belle facitis, sed iuuat hoc facere.

Ad Sextum.

Q ue te causa trahit, uel que fiducia Romam

S exte, quid aut speras, aut petis inde, refer?

L I B E R . V.

Causas, inquis, agam Cicerone disertius ipso,
Atque erit in triplici par mihi nemo foro.

Egit Atestinus causas, et Ciuis, utrumq;
Noras, sed uentri pensio tota fuit.

Si nihil hinc ueniet, pangentur carmina nobis,
Audieris, dices esse Maronis opus.

Insanis, omnes gelidis quicunq; lacernis
Sunt tibi, Nasones, Virgiliosq; uides.

Atria magna colam, uix treis aut quatuor ista
Res aluit, pallet cetera turba fame.

Quid faciam suadet nam certum est uiuere Romae
Si bonus es, casu uiuere Sexte potes.

De Lycori.

Iliaco similem puerum Faustine magistro
Lusca Lycoris amat, quam bene lusca uidet.

In Thelefinum.

Mutua quod nobis ter quinquaginta dedisti
Ex opibus tantis, quas grauis arca premit.
Et tibi magnus Thelesine uideris amicus,
Tu magnus, quod das, immo ego, quod recipis.

De Lacerta ecclata.

Inserta Phialæ mentoris manu ducta
Lacerta uiuit, et timetur argentum.

In Pollam.

Lomento rugas uteri quod condere tentas
Pollæ, tibi uentre, non mihi labra linis.
Simpliciter pateat uitium fortasse pusillum,
Quod tegitur, maius creditur esse malum.

In Lentinum.

Mentiris iuuenem tintis Lentine Capillis,
Iam subito Coruus, qui modo Cygnus eras.
Non omneis fallis? scit te Proserpina canum,

E P I G.

Personam capiti detrahet illa tuo.

In Lygurinum.

Occurrit tibi nemo quod libenter,
Quod quacunq; uenis, fuga est. *G*ingens
Circa te Ligurine solitudo,
Quid sit, scire cupis, nimis poeta es.
Hoc ualde uitium pericolosum est,
Non tigris catulis citata raptis,
Non dyspas medio perusta sole.
Nec sic Scorpius improbus timetur.
Nam tantos rogo quis ferat labores?
Et stanti legis, *G* legis sedenti.
Currenti legis, *G* legis cacanti.
In thermas fugio, sonas ad aurem.
Piscinam peto, non licet natare.
Ad coenam propero, tenes euntem,
Ad coenam uenio, fugas sedentem.
Lassus dormio, suscitas iacentem.
Vis, quantum facias mali, uidere?
Vir iustus, probus, innocens timeris.

D e Eodem.

Fugerit an mensas Phœbus, coenamq; Thyestis,
Ignoro, fugimus nos Ligurine tuam.
Illa quidem lauta est, dapibusq; instructa superbis,
Sed nihil omnino te recitante placet.
Nolo mihi ponas rhombum, mulum ue bilibrem,
Nec uolo boletos, ostrea nolo, tace.

Ad Candidum.

Exigis à nobis operam sine fine togatam,
Non eo, libertum sed tibi mitto meum.
Non est inquis idem, multo plus esse probabo,
Vix ego letticam subsequar, ille feret.

L I B E R . V.

In turbam incideris, cunctos umbone repellens,

Invalidum est nobis, ingenuumq; latus.

Quid liber in causis narraueris, ipse tacebo,

At tibi tergeminum mugiet ille sophos.

Lis erit, ingenti faciet conuicta uoce,

Esse pudor uetuit fortia uerba mihi.

Ergo nihil nobis, inquis, præstabis amicus?

Quicquid libertus Candide non poterit.

De Basso.

Capena grandi porta qua pluit gutta,

Phrygiumq; matris almo qua lauat ferrum,

Oratorium qua uiret sacer campus,

Et qua pusilli feruet Herculis sanum,

Faustine plena B. Iesus ibat in rheda

Omneis beati copias trahens ruris.

Illuc uideres frutice nobili caules,

Et utrumq; porrum, sessillesq; lactucas,

Pigroq; uentri non inutiles betas.

Illuc coronam pinguisbus grauem turdis,

Leporemq; laesum gallici canis dente,

Nondumq; uicta lacteum faba porcum.

Nec feriatus ibat ante carrucam,

Sed tuta foeno cursor oua portabat,

Romam petabat Bassus, immo rus ibat.

De Olio.

Pauperis extruxit cellam, sed uendidit Ollus

Prædia, nunc cellam pauperis Ollus habet.

In Inuitatorem.

Venientana mihi misces, tu massica potas,

Olfacere hec malo pocula, quam bibere.

In Lygurinum.

Hæc tibi non alia est ad cœnam causa uocandi,

E P I G.

V ersiculos recites ut Lygurine thos.
D eposui soleas, affertur protinus ingens
Inter lactucas oxygarumq; liber.
A lter perlegitur, dum fercula prima morantur,
Tertius est, nec adhuc mensa secunda uenit.
E t quartum recitas, & quintum deniq; librum,
Putidus est toties, si mihi ponis aprum.
Q uod si non scombris scelerata poemata dones,
C oenabis solus iam Lygurine domi.

Ad Gallam.

C um faciem laudo, cum miror crura, manusq;
Dicere Galla soles, nuda placebo magis.
E t semper uitas cōmunita balnea nobis,
N unquid Galla times, ne tibi non placeam?

Ad Tongilianum.

E mpta domus fuerat tibi Tongiliane ducentis,
Abstulit hanc nimium casus in urbe frequens.
C ollatum est decies, rogo non potes ipse uideri
I ncendisse tuam Tongiliane domum.

Ad Chloe.

E tu uultu poteram tuo carere,
E t collo, manibuq; cruribusq;
E t mammis, natibusq; clunibusq;
E t, ne singula persequi laborem,
T otaliter poteram Chloe carere.

Ad Gallam.

C um dare non possim, quod poscis Galla rogantem,
Mueto simplicius Galla negare potes.

In Gelliam.

Q uod quacūq; uenis, Cosmum migrare putamus,
E t fluere excusso cinnama fusa uitro.
Nolo peregrinis placeas tibi Gellia nuzis,

L I B . V.

Sic puto posse meum, sic bene olere canem.

D e Caupone Rauennate.

S it cisterna mihi, quam uinea, malo Rauennæ,

C um possim multo uendere pluris aquam.

C allidus imposuit nuper mihi copo Rauennæ,

C um peterem mixtum, uendidit ille merum.

D e Villa Faustini.

B aiana nostri uilla Basse Faustini

N on ociosis ordinata myrtetis,

V iduaq; platano, tonsiliq; buxeto

I ngrata lati spacia detinet campi.

S ed rure uero, barbaroq; letatur.

H ic farta premitur angulo Ceres omni;

E t multa fragrat testa senibus autumnis.

H ic post nouembres imminentे iam bruma

S eras putator horridus refert huas.

T ruces in alta ualle mugiunt tauri,

V itulusq; inermi fronte prurit in pugnam,

V agatur omnis turba sordidae cortis,

A rgutus anser, gemmeiq; pauones,

N omeniq; debet quæ rubentibus pennis,

E t picta perdix, numidiceq; guttatae,

E t impiorum phasiana Colchorum.

R hodias superbi sceminas premunt galli,

S onantq; turres plausibus columbarum.

G emit hinc palumbus, inde cæreus turtur.

A uidi sequuntur uillicæ sinum porci,

M atremq; plenam mollis agnus expectat,

C ingunt serenum lacteui focum uerne,

E t larga festos lucet ad lares filua.

N on segnis albo pallet ocio copo.

N ec perdit oleum lubricus palestrita.

E P I G.

Sed tendit auidis rete subdolum turdis,
Tremula ue captum linea trahit pisces,
Aut impeditam cassibus refert damam,
Exerceat hilares facilis hortus umbras,
Et paedagogo non iubente lasciui
Parere gaudent uillico capillati.
Et delicatus opere fruitur eunuchus,
Nec uenit inanis rusticus salutator.
Fert ille ceris canda cum suis mella,
Metamq; lactis sassinate de silua.
Somniculosos ille porrigit glires.
Hic uagientem matris hispidae factum,
Alius coactos non amare capones.
Et dona matrum nimineo ferunt texto,
Grandes proborum uirgines colonorum.
Facto uocatur latius opere uicinus,
Nec audra seruat crastinas dapes mensa,
Vescuntur omnes, ebrioq; non nouit
Saturn minister inuidere coniuue.
At tu sub urbe possides famam mundam,
Et turre ab alta prospicis meras laurus,
Furem Priapo non timente securus,
Et uinitorem farre pascis urbano,
Pictamq; portasq; ociosus ad uillam.
Olus, oua, pullos, poma, caseum, mustum.
Rus hoc uocari debet, an domus longe?

De Sutore, & Fullone.

Sutor cerdo dedit tibi culta Bononia munus,
Fullo dedit Mutinæ, nunc ubi copo dabit?
In Ponticum.

Cum uocor ad coenam non tam uenalis ut ante
Cur mihi non eadem, quæ tibi coena datur?

L I B . V.

O stred tu sumis stagno saturata Lucrino,
Sumitur inciso mytilus ore mihi.
S unt tibi boleti, fungos ego sumo suillos.
Res tibi cum rhombo est, at mihi cum sparulo.
A ureus immodieis turtur te clunibus implet,
Ponitur in cauea mortua pica mihi.
C ur fine te coeno, cum tecum Pontice coenem?
Sportula quod non est, pro sit, edamus idem.

In Cinnam.

E ffe nihil dicens, quicquid petis improbe Cinna,
Si nil Cinna petis, nil tibi Cinna nego.

In Quintum.

C entenis quod emis pueros, & sepe ducentis,
Quod sub rege Numa condita uina bibis,
Q uod constat decies tibi non speciosa supellex,
Libra quod argenti milia quinqꝫ rapit,
A urea quod fundi pretio carruca paratur,
Quod pluris nulla est, quam domus empta tibi,
H ec animo magno credis te Quinte parare?
F alleris, hæc animus Quinte pusillus emit.

In Cotilum.

C otile bellus homo es, dicunt hoc Cotile multi,
Audio, sed quid sit, dic mihi, bellus homo?
B ellus homo est flexos qui digerit ordine crineis,
Balsama qui semper, Cinnama semper olet.
C antica qui Nili, qui Gaditana susurrat,
Qui mouet in uarios brachia uolsa modos.
I nter foemineas tota qui luce cathedras
Desidet, atqꝫ aliqua semper in aure sonat.
Q ui legit hinc, illinc missas, scribitqꝫ tabellas,
P allia uicini qui refugit cubiti.
Qui scit, quam quis amet, qui per conuinia currit,

EPIG.

Hirpini ueteres qui bene nouit duos.
Quid narras, hoc est, hoc est homo Cotile bellus?
Res petrica est Cotile bellus homo.

Ad Lesbiam.

Arctoa de gente comam tibi Lesbia misi,
Vt scires quanto sit tua flauda magis.

In. M. Antonium.

Antoni phario nil obiecture Photino,
Et leuius tabula, quam Cicerone nocens.
Quid gladium demens Romana stringis in ora?
Hoc admisisti nec Catilina nefas.
Impius infando miles corrumpitur auro,
Et tantis opibus uox tacet una tibi.
Quid prosunt sacræ pretiosa silentia linguae?
Incipient omnes pro Cicerone loqui.

De Syrisco.

Infusum sibi nuper à patrono
Plenum maxime centies Syruscus
In sellariolis uagus popinis
Circa balnea quatuor peregit.
O quanta est gula, centies comesse,
Quanto maior adhuc, nec accubare.

Ad Faustinum.

Humida qua gelidas summittit Trebula ualles,
Et uiridis cancri mensibus alget ager.
Kura Cleonæo nunquam temerata leone,
Et domus Aeolio semper amica noto.
Te Faustine uocat, longas his exige messis
Collibus, hibernum iam tibi Tybur erit.

De Origine Bacchi.

Qui potuit Bacchi matrem dixisse tonantem,
Ille potest Semelen dicere Raffe patrem.

Ad Theodorum.

LIBER. V.

Ad Theodorum.

Non donem tibi cur meos libellos,
Oranti toties, & exigenti,
Miraris Theodore? magna causa est,
Dones tu mibi ne tuos libellos.

De Pompeio, & filiis.

Pompeios iuuenes Asia, atq; Europa, sed ipsum
Terra tegit, Libyes, si tamen ulla tegit.
Quid mirum toto si spargitur orbe, iacere
Vno non poterat tanta ruina loco.

Ad Quintum.

Quæ legis causa nupsit tibi Lelia Quinte,
Vxorem potes hanc dicere legitimam.

Ad Cinnam.

Prosecit poto Mithridates sepe ueneno,
Toxica ne possent sœua nocere sibi.

Tu quoq; cauisti eocando tam male semper,
Ne posses unquam Cinna perire fame.

Ad Marullum.

Narratur belle quidam dixisse Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auriculam.

Ad Toranium.

Si tristi domicenio laboras
Torani, potes esurire mecum.
Non deerunt tibi sessiles propinquæ,
Viles Cappadocæ, grauesq; porri,
Diuisis cibium latebit ouis,
Ponetur digitis tenendus ustis
Nigra coliculus uirens patella,
Algentem modo qui reliquit hortum,
Et pultem niueam premens botellus,
Et pallens faba cum rubente lardo.

E.P.I.G.

Mensæ munera si uoles secundæ,
M arcentes tibi porrigitur uua,
E t nomen pira quæ ferunt Syrorum,
E t quas docta Neapolis creauit,
L ento castaneæ uapore toste.
V inum tu facies bonum bibendo,
P ost hæc omnia, forte si mouebit,
B acchus, quam solet, esfurationem,
S ucurrent tibi nobiles oliuæ,
P iceni modo quas tulere rami,
E t feruens cicer, & tepens lupinus,
P arua est ecnula, quis potest negare?
S ed finges nihil, audies ne fictum.
E t uultu placidus tuo recumbes,
N ec crassum dominus leget uolumen,
N ec de Gadibus improbis puellæ,
V iibrabunt sine fine prurientes
L asciuos docili tremore lumbos.
S ed, quod non graue sit, nec infacetum,
P arui tibia concyli sonabit,
H æc est ecnula, Claudiam sequeris
Q uam nobis cupis esse turpiorem.

In Z oileum.

V ndecies una surrexit Z oile ecna,
E t mutata tibi Synthesis undecies,
S udor inhæreret madida ne ueste retentus,
E t laxam lœderet aura cutem.
Q uare ego non sudo, qui tecum Z oile ecno?
F rigus enim magnum synthesis una facit.

Ad Seuerum.

N on totam mihi si uacabis horam,
D ones, & licet imputes Seuere.

L I B E R . V .

Dum nostras legis, exigisq; nugas,
Durum est perdere ferias, rogamus
Iacturam patiaris hanc, ferasq;
Quod si legeris ipsa cum diserto,
Sed nunquid sumus improbi secundo?
Plus multo tibi debiturus hic est,
Quam debet domino suo libellus,
Nam securus erit, nec inquieta
Lassi marmora Sisyphi uidebit,
Quem censoria cum meo Seuero
Doctilima momorderit Secundi.

Ad Aemilianum.

Semper eris pauper, si pauper es Aemiliane,
Dantur opes nullis nunc, nisi diuitibus.

In Gaurum.

Quid promittebas mihi milia Gaure ducenta,
Si dare non poteras milia Gaure decem?
An potes, & non uis? rogo non est turpius istud?
I. tibi dispereas Gaure, pusillus homo es.

Ad Dindymum.

Insequeris, fugio, fugis, insequor, haec mihi mens est,
Velle tuum nolo Dindyme, nolle uolo.

Ad Gallam.

Iam tristis nucibus puer relicitis
Clamo, reuocatur a magistro,
Et blando male perditus fritillo
Arcana modo raptus e popina
A edilem rogat iudicis aleator.
Saturnalia transfiere tota,
Nec munuscula parua, nec minora
Misisti mihi Galla, que solebas.
Sane sic abeat meus december,

E P I G.

S eis certe puto uestra iam uenire
Saturnalia, Martias Kalendas,
Tunc reddam tibi Galla, quod dedisti.

M.V.M A R T I A L I S E P I G R A M M A
T O N L I B E R S E X T V S .

EXTVS mittitur hic tibi libellus,
In primis mihi care Martialis.
Quem si ter seris aure diligent,
Audebit minus anxius, tremensqz,
Magnas Cæsar is in manus uenire.

Adulatorium.

L usus erat sacre cōnubia fallere Tedæ,
L usus & immeritos excusisse mares,
V traqz tu prohibes Cæsar, populisqz futuris
Succurris, nasci quos sine fraude iubes.
N ec spado iā, nec moechus erit te præside quisquam,
At prius, o mores, & spado moechus erat.

De Filio Domitiani.

N ascere Dardanio promissum nomen Iulo,
Ver a Deum soboles, nascere magne puer,
C ui pater æternas post secula tradat habenas,
Quiqz regas orbem cum seniore senex.
I psa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

Adulatorium.

C ensor maxime, principumqz princeps,
C um tot iam tibi debeat triumphos,
Tot nascientia templa, tot renata.
Tot spectacula, tot Deos, tot urbeis.
Plus debet tibi Roma, quod pudica est.